

Co oznaczają Tantalowe męki?
Kim jest ugodzony strzałą Amora?
Kto rozwiązał węzeł gordyjski?
Czy zgadniecie kim byłaby współcześnie jedenasta muza?
Po co warto wchodzić na górę Parnas?
Co wzbudzał brzydki król pasterzy Pan?
Gdzie znajduje się pępek świata?

Na portalu Archeos.pl znajdujemy ciekawy artykuł wyjaśniający istotę wielu związków frazeologicznych obecnych w naszym codziennym języku. Warto wiedzieć co oznaczają ustabilizowane w naszym języku połączenia wyrazów, których znaczenie nie wynika bezpośrednio ze znaczenia składających się na nie pojedynczych słów. Tym bardziej, że autorzy twórcy tekstu korzystali z mądrości Pitagorasa i Kalontasa.

Warto o tym wiedzieć by móc mówić nie tylko pięknie, ale i mądrze.

pięta Achillesa - słaby, czuły punkt

Pochodzenie: Matka Achillesa, bogini Tetyda, po urodzeniu syna wykąpała go w Styksie, aby uczynić jego ciało odpornym na zranienia. Trzymała go za piętę i ten fragment ciała Achillesa był nieodporny na rany.

puszka Pandory - źródło nieszczęść i kłopotów

Pochodzenie: Zeus nakazał Hefajstosowi, by ten stworzył przepiękną kobietę, Pandorę, którą następnie bogowie obdarowali szczelnie zamkniętą puszką i zaprowadzili przed chatą Prometeusza. Tytan wyczuł podstęp i nie przyjął jej do siebie. Wtedy dziewczyna poszła do brata Prometeusza – Epimeteusza, który ożenił się z Pandorą i wbrew wszelkim przestrogom zajrzał wraz z żoną do tajemniczej puszk. Z pojemnika natychmiast wydostały się na świat wszelkiego rodzaju choroby, troski i cierpienia.

wisiec na kimś jak miecz Damoklesa - stanowić nieustające źródło zagrożenia

Pochodzenie: Damokles był dworzaninem Dionizjusza I starszego, tyrana Syrakuz. Damokles schlebiał swemu władcy bez umiaru, w końcu ten postanowił, że pokaże słudze, jak to jest być monarchą. W tym celu rozkazał Damoklesowi by zasiadł na jego miejscu, a nad głową zawiesił mu na końskim włosie miecz. Był to symbol zagrożeń i niebezpieczeństw bezustannie czyhających na władcę.

węzeł gordyjski - trudny do rozwiązania problem, skomplikowana

Pochodzenie: W świątyni Zeusa w Gordion znajdował się kunsztowny węzeł z łyka zamocowany przy wozie. Według przepowiedni ten kto go rozwiąże, miał zostać władcą Azji Mniejszej. Aleksander Macedoński rozwiązał ten problem rozcinając węzeł mieczem.

stajnia Augiasza - miejsce zaniedbane, nie sprzątane od dawna, bałagan i brud

Pochodzenie: Król Augiasz miał stajnię, w której stało trzy tysiące wołów. Stajnia od trzydziestu lat nie była sprzątana. Dopiero Herakles ją oczyścił puszczając przez nią nurt rzeki.

jabłko niezgody - przyczyna konfliktu

Pochodzenie: Jabłkiem niezgody nazwane zostało złote jabłko z napisem "dla najpiękniejszej" rzucone przez boginię Eris podczas wesela Tetydy. Parys, na polecenie Zeusa miał rozstrzygnąć spór między Herą, Afrodytą i Ateną, o to, która z nich jest najpiękniejsza. Parys wybrał Afrodytę, która pomogła mu w uprowadzeniu Heleny, żony króla Sparty Menelaosa. Porwanie Heleny stało się bezpośrednią przyczyną wybuchu wojny trojańskiej.

złote runo - bezcenny, legendarny skarb

Pochodzenie: Było to runo cudownego baranka zawieszane na drzewie, w gaju w Kolchidzie i strzeżone przez stugłowego smoka, który nigdy nie spał. Jazon, grecki bohater, zdobył to runo przy pomocy Medei – czarownicy.

ikarowe loty - śmiałe ryzykowne plany, które mogą się tragicznie skończyć

Pochodzenie: Ikar był synem Dedala. Na skrzydłach zbudowanych przez ojca z piór i wosku (mimo ostrzeżeń ojca) wzniósł się za blisko słońca, co spowodowało, że wosk stopił się, a Ikar spadł do morza gdzie zginął.

ogród Hesperyd - bogactwo, którego nie można zdobyć

Pochodzenie: gaja w prezencie ślubnym podarowała Herze jabłoni, która rodziła złote owoce. Jabłoni strzegły trzy siostry, Hesperyd i stugłowy, nieśmiertelny smok.

syzyfowa praca - praca bezcelowa, bezsensowna, nie przynosząca żadnych efektów

Pochodzenie: Syzyf po śmierci znalazł się w Tartarze (krajnie potępionych), gdzie wciąż wtacza pod stromą górę ogromny głaz, a kiedy głaz dosięga szczytu – spada. Męka Syzyfa będzie trwała tak długo, dopóki głaz nie stanie na szczycie, a z wyroku bogów nigdy się to nie stanie.

Tantalowe męki - męczarnie wynikające z pożądania rzeczy, które znajdują się na wyciągnięcie ręki w wielkiej obfitości, a jednak są niedostępne

Pochodzenie: Tantal dopuścił się okrutnej zbrodni i świętokradczego czynu. Zaprzyjaźniony z bogami zaprosił ich na ucztę, na której jako danie główne podał pieczeń ze swojego syna – Pelopsa. Oburzeni bogowie przygotowali mu okrutną karę: w Tartarze Tantal stoi po pas w wodzie, ale nie może się napić, bo woda przed nim ucieka; nad jego głową zwieszają się piękne, soczyste jabłka, ale on nie może ich dosięgnąć. Ponadto zawieszono nad nim skałę, która ustawicznie chwieje się, jakby za chwilę miała spaść. Tantal cierpi męki głodu, pragnienia i strachu.

koń trojański - złowrogi, niebezpieczny podarunek, zdobycz przynosząca zgubę, podstęp, fortel

Pochodzenie: Odyseusz namówił Greków do podstępu: wsiedli na okręty i udawali, że odpływają spod Troi. Na wybrzeżu zostawili dużego, drewnianego konia. Trojańczycy sądzili, że jest to dar bogów i wprowadzili konia do miasta. We wnętrzu budowli ukryli się wojownicy greccy. Nocą otworzyli wojsku bramy i zaatakowali miasto. Troja została zdobyta.

Feniks z popiołów- wieczne odradzanie się, zmartwychwstanie, żywotność

Sama nazwa Feniksa pochodzi z ornitologii, ponieważ Feniks był ptakiem uważany za symbol Słońca. Są jednak wierzenia, iż Feniks był purpurowo- złoto- ognistym upierzeniem, który co 1461 lub co 7006 lat przylatywał do Heliopolis, aby po trzech dniach znów odlecieć.

bazylijskowy wzrok - to wzrok przenikliwy, hipnotyzujący i czasami nawet groźny

Takie może być również spojrzenie. Frazeologizm wziął się od nazwy bazylijska, który czasem nazywany królem węży. Było to mityczne stworzenie, pojawiające się w legendach, podaniach i bajkach wielu narodowości.

ugodzony strzałą Amora - to określenie osoby zakochanej w kimś od pierwszego wejrzenia, bezgraniczna miłość

Symbol osób zakochanych i tych, które wiążą ze sobą swą dłuższą przyszłość. Nazwa pochodzi od mitologicznego bożka miłości Amora, który to z powodu, że i był synem Afrodyty i Aresa, strzelał do ludzi strzałami, po których czasami obcy i obojętni sobie ludzie, wpadali w swe objęcia, wyznając sobie miłość.

Objęcia Morfeusza – zapaść w sen, zasnąć

W mitologii greckiej Morfeusz to jeden z trzech synów boga snu – Hypnosa, zsyłający marzenia senne.

Sąd Parysa – sytuacja, w której trudno podjąć odpowiednią decyzję, jest to niemal niemożliwe

Parys miał ocenić, która bogiń jest najpiękniejsza i podarować jej złote jabłko. Jabłko otrzymała Afrodyta, co później przyczyniło się do wybuchu wojny o Troję.

Jedenasta muza - to w dzisiejszych czasach, dość płynne określenie telewizji i Internetu

Muzy to początkowo opiekunki Apolla, które występowały w jego orszaku. Były córkami Zeusa i Mnemosyne.

Chimeryczny charakter - to charakter kapryśny, dziwaczny, nieprzewidywalny

Nazwa pochodzi od Od Chimery, potwora, łączącego cechy lwa, kozy i węża.

Drakońskie prawo - prawo niezwykle surowe, mające charakter zemsty

Określenie wywiedzione od imienia prawodawcy i reformatora, Drakona

Wejść na Parnas - osiągnąć sukces na przykład literacki

Wzgórze lub górę Parnas uważano za siedzibę poezji i muzyki. Tworzył tam sam Apollo i jego muzy. Również tam znajdowała się najważniejsza grecka wyrocznia, w której można było usłyszeć głos Pytii. Z górą tą wiąże się również mit o potopie.

Paniczny strach - niepohamowany, nagły, często nieuzasadniony strach, przerażenie

Takie uczucia wzbudzał w ludziach koszmarnie brzydki grecki bóg pasterzy – Pan, który rozgniewany wzbudzał wśród ludzi i zwierząt lęk i wywoływał popłoch.

Dosiąść Pegaza - próbować sił w poezji, pisać wiersze

Pegaz to skrzydlaty koń Zeusa (od uderzenia jego kopyta miało wytrysnąć Źródło Hipokrene, z którego woda dawała natchnienie poetom). Zrodzony został z krwi Meduzy. Pegaz zamieszkiwał okolice źródła Pirene na Akrokoryncie. Znalazł go tam Bellerofont, który przy użyciu złotego wędzidla otrzymanego od Ateny, zdołał okiełznać rumaka. Przy jego pomocy heros pokonał Chimere, planując następnie wznieść się na jego grzbiecie na szczyt Olimpu.

Peppek świata - ironicznie to najważniejsza osoba, rzecz, bądź człowiek zrozumiący, który sądzi, że jest najważniejszy

Według mitów świątynia w Delfach miała być środkiem świata.

Ciąg dalszy nastąpi...

Źródło: opracowano na podstawie materiałów zamieszczonych na stronie internetowej www.archeos.pl